

Seminarium 2 – samtalsledare Staffan Josephson (generalsekreterare Hjärt-lungfonden)

Om organisation och ledarskap i gränslandet mellan ideellt och kommersiellt
Johan Hvenmark

Johan Hvenmark har en deltidstjänst som FoU-samordnare på Riksidrottsförbundet och en deltid genom ett postdoktorprojekt förlagt till Ersta Sköndal Högskola. I detta projekt studerar han gränslandet mellan civilsamhälle och marknad – ideell sektor och näringsliv.

Det är detta gränsland han skall prata om på konferensen. Ett fenomen som han berör är hur ideella organisationer lånar in managementmodeller från näringslivet – t.ex. Total Quality Management (TQM) eller Balance Score Card. Men han kommer även att prata mer generellt om hur sektorn lånar idéer och praktiker och vad konsekvenserna av detta blir i de här organisationerna. En sådan konsekvens är att dessa organisationer blir mer och mer företagslika. Detta har i sin tur betydelse för organiserandet i sig men också för ledarskapet.

Det senare leder till en utmaning för utbildandet av nya ledare. Johan menar att det idag saknas relevanta ledarskapsutbildningar. De utbildningar som finns – i sektorn eller på högskolor – är antingen inriktade på affärskunskap eller föreningskunskap. Men det finns ingen träning eller skolning i att handha den blandade verkligheterna – man tränas antingen i föreningslära eller antingen i affärsmannaskap men inte att sätta ihop de här båda. Det avspeglar inte hur verkligheten ser ut i de här organisationerna.

Johan menar att organisationerna måste bli mer medvetna om att det ser ut så här. Hans roll som forskare är att sätta begrepp på fenomen och problematisera och ibland förklara dem. Det kan hjälpa praktiken att bli bättre på att hantera fenomenen ifråga. Organisationerna behöver förstå och problematisera sin egen tillvaro och få verktyg för att förstå det genom begrepp och modeller. Det är så Johan ser sin uppgift som forskare eller forsknings roll i det hela.

Men ett annat sätt att hantera den här utmaningen är att sektorn faktiskt gör konkreta utbildningar som tar det här gränslandet och dess problematik på allvar och det kan göras på många sätt. Det kan vara formella utbildningar på högskolenivå men det kan ju också vara i sektorn själv. Där är man inte riktigt idag. Ett problem med att komma dit är att forskningen är så pass ny på området. Man har ju gjort väldigt mycket mer i relationen mellan civilsamhälle och stat men i det här gränslandet så saknar forskningen den mest rudimentära kunskapen om hur det ser ut.

Johan menar att det gör att forskningen egentligen inte än så länge är ett jättebra stöd – det finns en del att dra på men det är fortfarande väldigt underutvecklat. Det behövs väldigt mycket mer forskning och det är en tidsfråga innan man är där helt enkelt. Det är ett problem för utbildningen då det betyder att man skall sitta still och vänta vilket utgör ett dilemma. Men där ser Johan att det här tillfället där praktik och forskning möts är ett sätt att dra igång det här inte minst om Vetenskapsrådet utlyser pengar åt att beforska gränslandet.

Johan har varit ideell i olika roller kanske framför allt inom klättringen – på 90-talet hade han hand om klätterförbundets medlemstidning. Han höll i ett stort antal utbildningar och kurser.